

uit DE SMIDSE VAN ST ELOY

Over geld gebruiken.

Ik heb geld, laten we zeggen een briefje van 10 of 20 euro

Wat kan ik met dat geld doen?

Ik zou er iets mee kunnen kopen, d.w.z. ik betaal ergens voor en ik krijg er iets voor terug.

Of misschien hoef ik niets te kopen en heb jij een tekort, dan kan ik het je lenen.

Of ik denk: goeie vent, die doet mooie dingen, hier, jij mag het hebben, ik schenk het je.

Er zijn nog twee andere dingen die ik kan doen met dat geld, maar die deugen niet.

Ik kan het vastzetten, bewaren in een oude sok of een pot in de grond (investeren in grond en vastgoed, heet dat). Maar dan stroomt het geld niet meer, het zit vast. Net als water dat lang stilstaat gaat het stinken. Voor wie een scherpe neus ontwikkeld heeft, ruikt het in onze tijd behoorlijk onwelriekend hier en daar.

Of ik kan ermee speculeren, spelletjes gaan spelen met het doel dat het 'vanzelf' vermeerdert. Dat is het omgekeerde van vastzetten, het verdampst a.h.w., wordt gebakken lucht en ontregelt de economie.

Beide zijn m.i. mede debet aan een wereld van groeiende ongelijkheid, sociale problemen en een leefomgeving die ten gronde gaat.

Over voetjes op de grond.

Waarom houd ik me geld bezig terwijl mijn core-business kunst, ambacht en pedagogie is?

Ik kan heel mooie ideeën hebben over pedagogie. Die heb ik ook en druk die zo uit: ik wil de kinderen helpen aardeburger te worden, voetjes op de grond te krijgen en zich daar veilig te voelen. Maar als mijn bedrijfje functioneert in een economie die niet deugt, dan heeft het bedrijf zelf z'n voetjes niet op de grond.

Ik zie dat om mij heen. Ik heb lang in de zorg gewerkt en ken veel mensen die daar werken. Dat zijn vaak mensen met een groot hart, met veel idealisme en inzet. Maar ze moeten werken in een systeem dat economisch zo bepaald is dat die inzet geen ruimte krijgt, niet gezien wordt, geen waardering in beloning vindt, enz. Die mensen raken burned-out of gaan iets anders doen. Omdat deze zorginstellingen ondanks alle goede bedoelingen en idealen (lees maar eens hun publiciteit), niet op een gezonde manier voetjes op de grond hebben. We hebben het zo ingericht dat dat bijna niet mogelijk is. Idealen vinden geen ontplooiingsruimte in een maatschappelijke omgeving die zo in elkaar zit.

Ik kan dat systeem niet veranderen, maar ik kan wel met mijn eigen bedrijfje het verschil maken.

Daarom vind ik het belangrijk om te proberen met mijn kleine pedagogische smeedbedrijfje in een goede economie ingebed te zijn.

Drie geld-kwaliteiten

Terug naar het geld. Er zijn dus drie dingen die ik met dat geld kan doen, drie manieren waarop het in gezonde circulatie blijft: kopen, lenen en schenken.

In elk van de drie gevallen heeft het geld (of anders gezegd, de interactie) een andere kwaliteit. Je zou ook kunnen zeggen: in elk van die drie gevallen ga ik een andere relatie aan met jou als ontvanger.

Als jij bij me komt om een stukje staal te kopen, laten we zeggen 2,5m, dan zeg ik: dat weegt zoveel en de prijs is 2,40 euro per kilo. Dat betaal je me dan. Dat is een heldere overeenkomst. Kom je thuis en ontdek je dat ik je maar 2m gegeven heb, dan kom je terug en zeg je: ik heb teveel betaald of je hebt me te weinig gegeven. Die wederzijdse afspraak hoort bij die overeenkomst.

Bij lenen ligt het anders. Jij hebt een doel maar te weinig middelen. Ik heb geld over, dus kan je dit ter beschikking stellen voor dat doel. En dan maak ik een afspraak met je over terugbetaling, evt. over rente, enz. Want het is belangrijk dat jij voort kunt en dat ik het geld niet hoeft op te potten. Bij het schenkgeld is het nog anders. Dan schenk ik je dat bedrag en laat ik je helemaal vrij in hoe je dat gaat gebruiken. Aan schenkgeld zit vrijheid vast.

Lesgeven en betaling

Als ik vanuit het begrip van die kwaliteiten naar de situatie van lesgeven kijk, dan constateer ik: eigenlijk is de kwaliteit van de betaling in die situatie die van schenkgeld.

Het lijkt alsof er een koopgeld-afspraak bestaat, nl. een les kost zoveel. Maar dat is een illusie. Want waar betaal je eigenlijk voor? Ik ben drie uur met je aan het werk. Betaal je me per uur zoals je het staal per kilo betaalde? Van die drie uur zeg ik misschien maar vijf minuten iets waar je ècht iets aan hebt. Betaal je me dan alleen die vijf minuten? Of per woord? Zo kom je in onzinnige redeneringen terecht, omdat er geen grond is waarop je het bedrag van betaling kunt baseren zolang je in termen van koopgeld denkt.

Het is ook geen dienstverlening. Als de kraan lekt, bestel je een loodgieter. En als de klus geklaard is, lekt de kraan niet meer en betaal je de man. Dat is een wederzijds heldere afspraak.

Maar lesgeven, ontwikkeling, begeleiding, laten zich niet in zo'n afspraak vangen. Ik kan je niet garanderen dat je dit of dat ontwikkeld zult hebben na zoveel lessessies, zoals ik je de hoeveelheid ijzer of de gerepareerde kraan kan garanderen (ook al zouden de zorgverzekeringen dat soort garantie op het gebied van therapie o zo graag willen hebben).

Een lessituatie biedt ruimte voor ontwikkeling. Ik kan die ruimte scheppen, jij gebruikt die voor je ontwikkeling. Het is een ruimte van vertrouwen en vrijheid, niet een van afspraak en garantie.

Wat betekent dan betaling in deze context?

Jij vertrouwt erop dat ik mijn capaciteit zal inzetten om jou verder te helpen, dus die ontwikkelingsruimte te bieden (met alles wat daarbij hoort aan stimulans, inspiratie, methodiek, didactiek, enz.). Om dat te kunnen doe moet ik in mijn levensbehoefte kunnen voorzien. Ik van mijn kant vertrouw erop dat jij me een zeker bedrag schenkt, voldoende voor dat levensonderhoud. De grond voor betaling ligt dus in de afstemming van wat jij hebt om te schenken en wat ik nodig heb om te kunnen leven.

Datzelfde geldt als het over betaling van kinderlessen gaat. Je schenkt eigenlijk aan je kind, door met je betaling mij in staat te stellen in mijn levensonderhoud te voorzien.

Samenvattend zou je kunnen zeggen: als het gaat om les, therapie, begeleiding, schenk jij aan jezelf of je kind en doet dat door mij te steunen in mijn levensonderhoud, vanuit het vertrouwen dat ik jou/je kind iets van waarde te bieden heb.

De juiste prijs.

Wat is dan de juiste prijs van een lessessie?

Consequent doorgedacht zou ik met elke deelnemer aan een workshop tot een individuele afstemming moeten komen. Maar dat is niet praktisch. En de praktijk leert dat voor veel mensen zo'n open situatie ongemakkelijk is, een stap in iets onwennigs.

Een praktische tussenstap is het geven van een richtlijn. Ik doe dat in de vorm van 3 tarieven, een gewoon tarief, een steuntarief en een gereduceerd tarief. Het afstemmen wordt daarmee tot het maken van een keuze, dat is gemakkelijker.

Maar op grond waarvan maak je die keuze? Waarin ligt dan de afstemming die wezenlijk bij deze schenkgeld-situatie hoort?

Jij maakt je keuze voor een bepaald tarief, maar dat is pas een vrije (gefundeerde) keuze wanneer je die niet alleen baseert op wat jij kunt schenken, maar ook op wat ik nodig heb. Ik zal dus transparant moeten (leren) zijn in wat ik nodig heb. En dat is een nieuwe, onwennige stap van mijn kant.

(Mooi, de gedachte dat omgaan met geld een ontwikkelingsmogelijkheid inhoudt. Dat is nog eens win-win!)

De manier waarop ik die transparantie verzorg is dat ik jaarlijks zichtbaar maak wat de omzet is geweest en hoeveel ik t.b.v. levensonderhoud aan die omzet heb onttrokken. Op basis van het aantal lessen dat ik het volgende jaar denk te kunnen geven en een schatting van dat levensonderhoud, kan ik een voorstel doen voor de workshopprijs (de evt. verhoging of verlaging) en de afgeleide tarieven. Een praktische tussenvorm om mee te experimenteren.

Ik heb deze gedachten over geld stap voor stap uitgewerkt, mij veroverd zou je kunnen zeggen, in een tweewekelijks blog dat ik schreef na de laatste financiële crisis. Je kunt de blogs nalezen op werkplaats.eriklemmens.nl/blog